

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! เราตั้งใจฟังธรรมะเนาะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกขุ ภิกขุณี อุบาสก อุบาสิกา เพราะบริษัท ๔ เป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์นะ เป็นผู้เร้าร้อน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาเทศน์ว่าการจนได้พระอรหันต์ ๖๐ องค์ “เธอจงอย่าไปช้อนทางกัน โลกเขาเร้าร้อนนัก โลกเขาเร้าร้อนนัก”

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแสวงหาอยู่ ทุกข์ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างไร ทุกข์ของสังคม ทุกข์ของสัตว์โลกก็เป็นแบบนั้น เวลาท่านพ้นจากทุกข์ขึ้นมาแล้ว “โลกนี้เขาเร้าร้อนนัก” มันประกันเลย มันสัจจะเลยในโลกนี้เร้าร้อนนัก เห็นไหม “ในสโมสรรสันนิบาตทุกดวงใจว่าแห่ว”

ฉะนั้น เราเกิดมาเป็นบริษัท ๔ ทุกข์ทั้งนั้นแหละ ทุกข์เป็นสัจจะ ทุกข์เป็นความจริง จะยากจนจะเฉื่อย จะร่ำรวยมหาศาลขนาดไหน มันทุกข์ไปคนละอย่าง เวลาคนจนคนทุกข์มันก็ทุกข์ไปอย่างหนึ่ง ทุกข์เพราะเราต้องแสวงหาปัจจัยเครื่องอาศัย คนที่เขาร่ำรวยมหาศาลนะ เขาก็ทุกข์ด้วยความว่าจะรักษามันอย่างไร ทุกข์ว่าใครจะมารับผิดชอบสมบัติของเราต่อไป มันทุกข์ไปหมดเลย นี่ปั้นทายาทมาเลย บอกว่าต้องรักษาให้ดีไปเลย แล้วก็ไปทะเลาะกัน ๒ คน กว่าจะโตขึ้นมา นี่ไง มันทุกข์ทั้งนั้นแหละ นี่ทุกข์เป็นสัจจะ ทุกข์เป็นความจริง แล้วทุกข์เป็นสัจจะ ทุกข์เป็นความจริง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเมตตา

เพราะความทุกข์อันนี้เราจะผ่อนคลายกัน เรามาทำบุญกุศล เรามาเพื่อหลักใจของเรา เรา มาทำเพื่อบุญกุศล คำว่า “บุญกุศล” คือสร้างอำนาจวาสนาบารมี คำว่า “สร้างอำนาจบารมี” คนดี กลิ่นของศีลหอมทวนลม กลิ่นของคุณงามความดี เราทำคุณงามความดีกัน เราทำสิ่งใดมันก็มีที่ ฟังพาอาศัย เห็นไหม หลวงตาบอกว่า ทำคุณงามความดี เวลาตกทุกข์ได้ยากจะมีคนช่วยเหลือเจือจาน เพราะคุณงามความดีของเราไง

แต่ถ้าเราเอาแต่ใจของเรา เราทำสิ่งใดเราเอาแต่ใจของเรา เวลาตกทุกข์ได้ยาก คนเขา
สมน้ำหน้า เขาไม่ช่วย เขาสมน้ำหน้า แต่ถ้าเราเป็นคนดี เราทำคุณงามความดีของเรา เราทำเพื่อ
บุญกุศลของเรา อันนั้นเป็นกระแสสังกมณะ

แต่ถ้าเป็นความจริงของเราละ ถ้าความจริงของเรานะ ถ้าเรารักษาใจของเราได้ เรา
ประหยัคมัธยัสถ์ เขาก็บอกว่าเราเป็นคนขาดแคลน เราประหยัคมัธยัสถ์ ไอ้คนมันฟุ่มเฟือยมันก็
บอกว่าถ้ามีความสุขคือต้องใช้จ่ายตามแต่กิเลสมันพอใจ ถ้าประหยัคมัธยัสถ์ คนคนนี้ทุกข์ยาก
แต่ไอ้คนที่มึนคุณธรรมในหัวใจมันประหยัคมัธยัสถ์ ประหยัดเพื่ออะไร? ประหยัดเพื่อนิสัย
ประหยัดเพื่อหัวใจ ให้หัวใจมันเข้มแข็ง ให้หัวใจมันเห็นคุณค่า

ถ้าใจมันมีคุณค่า สมบัติทุกอย่างมันก็มีคุณค่า แต่ถ้าใจมันไม่มีคุณค่า สมบัติใช้สอยมันก็
จะใช้สอยด้วยความฟุ่มเฟือย มันใช้สอยด้วยไม่สมประโยชน์ เห็นไหม นี่มันมีค่าอยู่ที่ใจ ถ้าใจ
มันดีขึ้นมา เราประหยัคมัธยัสถ์เพื่อฝึกฝนใจของเรา ถ้าประหยัคมัธยัสถ์ขึ้นมา เราจะช่วยเหลือ
หัวใจของเราให้เป็นอิสระ ปลดปล่อยหัวใจของเราไม่ให้มันอยู่ในอำนาจของกิเลส การจะ
ปลดปล่อยหัวใจของเรา ที่เรามาทุกข์ทรมานกันอยู่นี้ เราทรมานใครนะ? เราทรมานกิเลสของเรา
นะ กิเลสของเรามันอยากสะควกอยากสบาย อยากอยู่ตามความพอใจของมัน เห็นไหม

เราก็มีศีล มีรั้วกันมัน เรามีรั้วกันมัน เราทำคุณงามความดีทั้งนั้นเลยแหละ แต่กิเลสมันคืบ
แล้วโลกนี้โลกเป็นใหญ่ๆ โลกเป็นใหญ่มันก็เรื่องกิเลสใช้ไหม ความเห็นของโลกเขา เขาบอกว่า
“มันจะมีความสุขได้อย่างไรละ ฉันขำมือเดียวมันจะมีความสุขได้อย่างไรละ มันไม่มีความสุข
หรอก สู้เราไม่ได้ ๒๐ มือวันหนึ่ง แหม! อย่างนี้มีความสุข” มันคิดไปนู่น นี่เรื่องของกิเลสนะ พอ
กินเสร็จมันก็ไปฟิตเนสนะ มันไปลดความอ้วน เห็นไหม มึงกินไปทำไม มึงกินไปทำไม มี
ความสุข ความสุขจริงหรือ

ความสุข แต่พอนันมือเดียวมันจะมีความสุขได้อย่างไร

ฉันมือเดียว เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ ฉันด้วยความเห็นภัย
เหมือนกับล้อเกวียน หยอดน้ำมันพอให้มันหมุนไปเท่านั้นแหละ เราเป็นสมณะ ถือพรหมจรรย์
ดำรงชีวิตไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติเท่านั้น โลกเขากินเพื่อกาม โลกเขากินเพื่อเกียรติ โลกเขากินเพื่อ
ศักดิ์ศรี สมณะเราฉันเพื่อดำรงชีวิตเท่านั้น มือเดียวก็มากกินไป

เวลาคนภาวนานะ พระเราภาวนา อดอาหาร นี่ก็อดอาหารอยู่ มาไม่ครบหรอก เขาอดอาหารทำไมล่ะ? เขาผ่อนเพื่อให้ธาตุขันธ์มันเบา เราตั้งใจให้จิตใจปลอดโปร่ง การทำงานของเราจิตใจมันปลอดโปร่ง ทำสิ่งใดมันก็สะดวกสบายใช่ไหม จิตใจของเรามีแต่ความเครียด มีแต่ความหมักหมม ไปทำอะไรมันก็สัปหงกโง่งง เขาเห็นประโยชน์ในคุณธรรม เขาไม่ใช่เห็นประโยชน์จากอาหาร

คูลี เขาเลี้ยงหมู เข้าขึ้นมามันกินอย่างเดียว กินไปทำไม? กินให้เขาเชือดใจ เนื้อหนังมังสา มันเป็นอาหารใจ เราไม่ใช่หมู เรากินด้วยปัญญา เรามีสติมีปัญญา เรากินเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิต “คุณภาพชีวิตๆ”... ใอันนั้นมันเหยื่อ นี่คุณภาพชีวิต คุณภาพชีวิตก็เป็นคุณภาพชีวิตของเขา

คุณภาพชีวิตของเราะ รั้วกินได้ กระถิน ยอดกระถิน ผักกิมรั้ว นั่นละคุณภาพชีวิต มันให้แต่ประโยชน์ มันไม่ให้โทษเลย เราจะเอาคุณภาพชีวิตๆ กินเข้าไปแล้วก็ไปหาหมอ เวลาคุณภาพชีวิต

นี่มันเป็นกระแสดังคม กระแสโลก เราไม่เป็นเหยื่อ เรามีสติปัญญาของเรา เวลาเขาไปสัมภาษณ์คนอายุร้อยกว่าปี ทำอย่างไรล่ะ? กินน้ำพริก ผักน้ำพริก อายุร้อยกว่าปี ใอันนี้กินอย่างดีเลย ไปถามเขาว่าทำไมอายุยืนล่ะ ใเรา ๖๐ ปีตายแล้ว เส้นเลือดสมองแตก คุณภาพชีวิต

ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราไม่เป็นเหยื่อ ใถ้าเรามีสติมีปัญญา เรากินเพื่ออะไร? เรากินเพื่อดำรงชีวิตไว้ ชีวิตนี้มีค่ามาก มีค่าจริงๆ นะ ผู้ที่ไปบวชเพราะเห็นคุณค่าของใจ ถ้าเห็นคุณค่าความรู้สึกนึกคิด หัวใจ น้ำใจมีค่ามากเลยล่ะ เพราะน้ำใจมีค่า เพราะมันมีค่ามันถึงเสียสละ มันถึงเจือจางกัน พอเจือจางกัน สังคมก็ไม่ได้แย่งชิงกันจนเกินไป ถ้าสังคมไม่แย่งชิงจนเกินไป สังคมก็ร่มเย็นเป็นสุข

ใถ้าจิตใจของเรา เห็นไหม หน้าเนื้อใจเสือ เวลาหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส แต่ใจมันเชือดคอ มันจะเอาเขาทั้งนั้นแหละ ใถ้ามันทำอย่างนั้นนะ ขนาดมันหน้าเนื้อใจเสือมันจะเชือดคอคนอื่น แล้วมันจะเชือดตัวมันเองไหมล่ะ มันเชือดตัวมันเองเพราะอะไรล่ะ เพราะสิ่งที่ก้าวร้าวมาเป็นประโยชน์กับเรา ฟืนไฟทั้งนั้นแหละ นี่มันเป็นฟืนเป็นไฟ เพราะมันได้มาด้วยความไม่สุจริต

แต่ใถ้ามันเป็นความสุจริตนะ คนเราสร้างบุญกุศลมา คำว่า “คนสร้างบุญกุศล” นี่บุญ เวลาบุญ มันทำอะไรมันจะประสบความสำเร็จไปหมดเลย จังหวะและโอกาสจะเป็นของเขา เขาจับ

ต้องสิ่งใดถูกเวลา ถูกจังหวะ อู๋! คนนี้ทำอะไรมันประสบความสำเร็จ บุญของเขา ไอ้เราเห็นเขาทำนะ อยากทำตามเขาบ้าง เห็นเขาทำอะไรดีก็แห่ตามกันไป ตลาคมันวายแล้วค่อยไปทำ แต่ไอ้คนที่มันทำ นี่บุญของเขา เขาทำของเขา จังหวะโอกาสของเขา นั่นคือบุญกุศลของเขา เขาทำของเขา มาเราทำของเราแบบนี้ เราก็มีสติปัญญาของเรา เราไม่น้อยเนื้อต่ำใจ

คำว่า “น้อยเนื้อต่ำใจ” นั่นละมันพินมันไฟ มันน้อยเนื้อต่ำใจมันก็เตะตัดขาตัวเองไง มันทำให้ตัวเองไม่มีกำลังใจ ทำให้เราจะเป็นเหยื่อนะ เพราะอะไร เพราะเราน้อยเนื้อต่ำใจ เราก็แสวงหา คนเสนอสิ่งใดมาโดยไม่ใช้สติปัญญา เราก็จับต้อง พอจับต้องมันก็เป็นเหยื่อ

แต่ถ้าคนเรามีสติปัญญา เราไม่น้อยเนื้อต่ำใจ สิ่งที่ได้มาโดยเปล่าไม่มี มันต้องมีเหตุมีผลทั้งนั้นแหละ เราใช้สติปัญญาของเรา เราจะรักษาหัวใจของเรา รักษาชีวิตของเราไม่ให้ไปเอาพินเอาไฟ เอาพินเอาไฟนะ ใจเรามันก็เป็นไฟเผาตัวเองอยู่แล้ว ไปจับต้องสิ่งใดขึ้นมามันก็โดนหลอกกลางขึ้นมา มันก็เป็นโทษเป็นภัย ๒ ชั้น ๓ ชั้นขึ้นไป

คนมีบุญเขาจับต้องสิ่งใดเขาประสบความสำเร็จ เขาทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ นั่นเป็นบุญของเขา เขาทำของเขา มา เราก็พยายามทำของเรา ทำของเรา ไอ้เนี่ยมันเป็นเรื่องผลของวิญญู ผลของวิญญูคือสถานะการเกิดใจ “กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดแตกต่างกัน” กรรมจำแนกสัตว์ จำแนกสัตว์ ทำบุญ ทำความดีอย่างไร ทำความชั่วอย่างไร จำแนกสัตว์เป็นชั้นเป็นตอน เป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป อันนี้เป็นผลของวิญญู

แต่เราจะเอาใจของเราให้เป็นอิสระ ทุกคนมีสิทธิ์หมด ทุกคนมีสิทธิ์เพราะอะไร ทุกคนมีสิทธิ์ เห็นไหม เวลาหัวใจมันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากมาจากไหน ในสมัยพุทธกาลนะ พระสีวลีเป็นผู้ที่มีลาภมาก เป็นพระอรหันต์ที่มีลาภมากรองจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีทุกตะเจี๊ญใจสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ฉันทข้าวไม่เคยอ้มเลย เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เห็นไหม คนทุกข์คนจนก็เป็นพระอรหันต์ได้

คนมั่งมีศรีสุข เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้ว ลากสักการะอันดับหนึ่งเลย พระสีวลี ทำอย่างไรคนก็อยากมาทำบุญกับพระสีวลี ใครก็อยากมาทำบุญกับพระสีวลี เพราะอะไร เพราะท่านทำของท่านมา ทุกตะเจี๊ญใจเขาก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่มันทุกข์มันยากมา ทุกข์ยากมา

สิ่งที่มีมันจะเป็นมันเป็นเพราะเรานั่งสมาธิ ทุกคนมีหัวใจใหม่ ทุกคนมีความรู้สึกใหม่ ความรู้สึกอันนี้มันโดนกิเลสตัดทอนความทะยานอยากครอบงำมันอยู่ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เราจะทำบุญกุศลมากน้อยขนาดไหน แต่เวลาจะสำเร็จก็ต้องสำเร็จด้วยการภาวนา”

สามเณร ๗ ขวบในสมัยพุทธกาลเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา คำว่า “สามเณร ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา” เขาต้องมีมรรคญาณ เขาต้องมีอริยสัจ เขาต้องมีสัจจะความจริง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคคือคำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ

คิดดูสิ สามเณร ๗ ขวบเขาภาวนาถูกต้องของเขาได้อย่างไร เขารักษาหัวใจของเขาอย่างไร เขาทำสมาธิของเขา แล้วสมาธิของเขา เขามีปัญญาของเขา เขาถึงเกิดมรรค มันต้องมีเหตุ มันจะเป็นพระอรหันต์มันต้องมีเหตุ ไม่ใช่เป็นพระอรหันต์เพราะเขาตั้งให้ ไม่ใช่เป็นพระอรหันต์เพราะนอนหลับไป ตื่นขึ้นมาเป็นพระอรหันต์ มันไม่มีหรอก เป็นพระอรหันต์มันต้องมีเหตุมีผลของมัน แล้วเหตุผลของมัน คนที่เป็นพระอรหันต์เขาต้องเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิญโก ต้องรู้จำเพาะตน รู้ขึ้นมาที่กลางหัวใจเลย เห็นใหม่ เพราะเราลึกลับสงสัย เราไม่แน่ใจของเรา มันก็เหมือนขวดน้ำที่พร่อง ขวดน้ำที่มีอากาศ เขย่าเสียงดังมากเลย ขวดน้ำที่เต็ม เขย่าอย่างไรมันก็ไม่เสียงดัง

นี่ก็เหมือนกัน มันต้องเป็นที่หัวใจของเรา หัวใจเราปฏิบัติขึ้นมา เราจะมาปลดปล่อยใจของเราไป ถ้าเราปลดปล่อยใจของเรา ใจของเรามีค่าแล้วนะ สรรพสิ่งในรอบตัวเรามันดึงามไปหมดเลยละ นุ่นก็ดี นีก็ดีนะ เพราะจิตใจมันดีใจ ถ้าจิตใจมันมีความทุกข์ มารมันครอบงำนะ ของจะดีขนาดไหน ของเราไปซื้อมาราคาแพงๆ ทั้งนั้นแหละ เวลาใช้ไปๆ มันเบื่อ ให้คนอื่นแล้วแล้วไปซื้อใหม่ เลวกว่าเก่า อันนี้ดี ดีเพราะอะไร เพราะเพิ่งได้ของใหม่ไง แต่เลวกว่าเก่า เพราะคุณภาพมันดียกว่า

ของดีๆ นี่แหละแต่อยู่กับเรา จิตใจมันคุ้นเคยแล้วมันเบื่อหน่ายของมัน มันเป็นเพราะเรื่องใจทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าใจมันทำใจของเราดีแล้ว ของรอบข้าง ไปไม่มีมันเอามาจักรสาน มาเป็นของมหัศจรรย์เลยละ ไปไม้จักรสานขึ้นมา ทำขึ้นมา ใครมาเห็นก็ โอ้โฮ! ทำไมมันสวยยอด มันมาจากไหนละ มันมาจากไหน? มาจากคุณธรรมทั้งนั้นแหละ มาจากหัวใจที่มันคิดของมัน เห็นใหม่

ฉะนั้น เราจะปลดปล่อยใจของเรา เราถึงว่าต้องวางไว้ สถานะทางสังคม สถานะผลของ วัฏฏะที่ทำมา เราเกิดมามีค่าเท่ากัน อากาโร ๓๒ เหมือนกัน เราก็มีหู ตา ลิ้น จมูก กาย ใจ เหมือนกัน มีเหมือนกัน ไม่ต่างกันหรอก มันต่างกันที่คุณภาพหัวใจ ถ้าเราต่างกันว่าเราจะเข้มแข็ง ไม่เข้มแข็ง เราต่างกัน เห็นไหม

คูลี ทำไมเขาเดินจงกรมได้ ทำไมเขานั่งสมาธิได้ ทำไมเรานั่งไม่ได้ เออ! มันต่างกัน ต่างกันตรงนี้ ต่างกันตรงความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ แล้วถ้าความเพียร ความเพียร ชอบ ความเพียรไม่ชอบ เราพยายามของเรา หลังคดหลังแข็งแล้วมันก็ไม่ประสบความสำเร็จสัก ที

แต่ถ้าความเพียรชอบ ชอบตรงไหน ชอบตรงที่ว่าจิตใจสมดุล เห็นไหม พุทโธๆ จนมัน พอใจของมัน จิตมันสงบได้ นี่พุทโธๆ มันคืน พุทโธ จะมาพุทโธทำไม เขาไปเที่ยวเล่นกัน สนุกสนานแล้วจะมาพุทโธอยู่ทำไม

นี่เขาเที่ยวเล่น เขาเหนื่อยล้า สุขภาพเขาเสียหายไป เขาทุกข์ทั้งนั้นแหละ แต่เรามองว่าเขา สุข ใ้อูเรานั่งพุทโธๆ เรานั่งโดยปกติ สุขภาพกายของเราแข็งแรงเพราะเราไม่ได้ออกใช้พลังงาน เขามองว่า “โธ้ย! คนนี้ดีเนาะ เขามีความสุข เขานั่งนิ่งๆ ใ้อูเรานั่งไม่ได้ คึ้น รนอยู่นี่”

ความคิด เห็นไหม ใครอยู่ตรงไหนมันไม่เป็นปัจจุบัน ถ้าเราเอาเป็นปัจจุบันของเรา เอา สติ เอาสมาธิของเราไว้ได้นะ จะมีคุณค่าขึ้นมา เราจะปลดปล่อยใจของเรา ถ้าใจของเรามี สติปัญญา มันวิปัสสนาขึ้นมา มันจะปลดปล่อยตัวมันเอง ปลดปล่อยตัวมันเองนะ ปลดปล่อย เป็นชั้นเป็นตอน ปลดปล่อยเป็นโสดาบัน ปลดปล่อยเป็นสกิทาคามี ปลดปล่อยเป็นพระอนาคามี แล้ว มันจะทำลายภวาสวะ ทำลายตัวมันเอง ทำลายภวาสวะ ทำลายฐานที่ตั้ง ทำลายภพชาติทั้งหมด มารหาไม่เจอ เวลาทำเสร็จแล้วนะ มารค้นคว้า ฝุ่นตลบหาใจดวงนี้ หาที่อยู่ของมัน หาไม่เจอ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย “มารเอ๋ย เธอไม่ต้องค้นหา ลูกศิษย์ของเรา เขา ทำลายภพ ทำลายชาติ ทำลายสถานที่ที่เอ็งจะหาได้ พิกัดของมันทำลายหมดแล้ว เอ็งจะหาเจอได้ อย่างไร หาไม่เจอหรือ เอ็งไม่ต้องหา”

มารคอดกเลย เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

เราโดยมารยาทสังคม “สบายดีไหม” เราก็บอกสบายดี เราสบายดี มารยาทสังคมเราก็ต้องมีมารยาทสังคม แต่ใจของเราที่มันดันอยู่กลางหัวอก เราต้องมีคุณธรรม เอาคุณธรรม เอาสติปัญญาหล่อเลี้ยง เห็นไหม ใจต้องการธรรมเป็นอาหาร ร่างกายต้องกินอาหารเป็นคำข้าว อาหารเป็นคำข้าวเพื่อหล่อเลี้ยงร่างกายของเราให้ร่างกายของเราดำรงชีวิตไปได้

แต่ดำรงชีวิตไปได้ เวลาคนละชั้นๆไปแล้ว ใจออกจากร่างนี้ไป มันยังต้องไปเวียนว่ายตายเกิดตามอำนาจของกรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันนี้ ธรรมอันนี้ให้หัวใจดวงนี้ได้ ค้ำคินในปัจจุบันนี้

ทำสิ่งใด ถ้าเป็นสมาธิธรรม ถ้าเป็นปัญญาธรรม เห็นไหม “ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต” มันมีความสุขในปัจจุบันนี้นะ ถ้าเราทำบุญกุศลของเรา สร้างบุญกุศลของเราเป็นเสบียงกรังต่อไปที่เวียนว่ายตายเกิด ถ้ายังไม่สิ้นสุดแห่งทุกข์ ก็ขอให้เกิดด้วยมีปัจจัยเครื่องอาศัยให้อาศัย อย่าให้มันทุกข์ยากจนเหมือนปัจจุบันนี้ปากกัดตีนถีบ ทุกข์มากๆ ทุกข์มากเพราะอะไร ทุกข์มากเพราะเราสะสมมาอย่างนี้ เราทำมาอย่างนี้ กรรมคือการกระทำ สิ่งที่เป็นปัจจุบันนี้คือเราทำมาทั้งนั้น เราเป็นคนทำมาเอง แล้วจะไปตีโพยตีพายเอากับใคร

แต่ในปัจจุบันนี้เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ได้ฟังธรรมๆ เตือนสติเรา ทำแต่สิ่งที่ดี ทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์กับหัวใจของเรา จะได้มากได้น้อย จะภาวนาไม่ได้ก็ทำบุญกุศลของเรา สะสมของเราไป สะสมด้วยเจตนาของเรา เจตนา ปฏิภาหุ เราได้ความสะอาดบริสุทธิ์ ทำแล้วเราก็พอใจของเรา ถ้ามันมีสติปัญญามากขึ้น เราก็นั่งสมาธิของเรา เพราะเราจะเอาอริยทรัพย์แล้ว เอาอรรถสมบัติแล้ว เอาสมบัติจริงๆ ของเราแล้ว นี้กุปปกรรม-อกุปปกรรม กุปปกรรม สพพะธมมา อนตฺตา อกุปปกรรม สถานะเป็นอรรถสมบัติ เป็นสมบัติแท้ของเรา เราจะชวนขยายได้ไหม

เวลาทางโลกเราอยากได้ทรัพย์สมบัติที่มีคุณค่ามาก แต่เวลาบุญกุศล ปฏิบัติบูชาได้คุณค่ามาก คีต สมาธิ ปัญญา มันจะเป็นมรรคญาณเข้าไปชำระล้าง เข้าไปปลดปล่อยหัวใจของเรา ให้หัวใจของเราเป็นอิสระ เอวัง